

Srovnání dekadence v poezii Karla Hlaváčka a Jiřího Karáska ze Lvovic

Na přelomu 18. a 19. století vznikl v Evropě sloh zvaný romantismus. V průběhu 19. století došlo k rozpadu, potažmo vývoji, tohoto slohu v několik uměleckých proudů. Termín „Dekadence“, z latinského *decadentia* = padat, upadat, byl poprvé použit ve Francii v polovině 19. století. Dekadence byla původně používána jako pejorativní označení pro tyto směry, ale postupně byla představiteli dekadence přijata a pejorativní nádech označení se ztratil.

Dekadentní umění a literatura se staví proti tehdejšímu klasicistnímu názoru, že hlavním cílem umění a literatury je vzdělávat. Snaží se o prosazení umění jako svébytné formy. Z toho se dá logicky vyvést, že témata a motivy dekadentní literatury se budou ostře lišit od témat a motivů klasicistních nebo racionalistických děl.

V rámci dekadence můžeme rozlišit několik silných motivů. Důležitý je motiv smrti, podobně jako v baroku. Na rozdíl od barokních umělců však na ní mají dekadenti jiný náhled. Nejsou tolik fascinováni světem za nebo životem po smrti, ale spíš smrtí jako koncem a rozpadem, který jí doprovází. Velmi populární byly pohřební rituály nebo popisy rozkládajících se těl. Nenalézáme zde silné spojení s vírou v Boha, některá díla dokonce označují Boha za mrtvého. Dalo by se říci, že dekadentní pohled na smrt s sebou nenese žádné křesťanské rysy.

Dalším podstatným motivem v dekadentní literatuře je motiv lásky. Podle dekadentů láska oslabuje muže, zabíjí duši a myšlenky. Je spojována se ztrátou svobody a individuality. Spousta dekadentů ženami opovrhne a označuje lásku za pouhou smyslovou stimulaci, podobně jako je třeba kouření doutníků, nebo pití alkoholu. Vyznávání lásky má u mnoha dekadentních básníků tendenci zvrhnout se do erotické tematiky – podle nich se jedná o pouhý zvířecí pud. Tento pohled na lásku souvisí s postavou *dandyho*.

Motivy erotiky, tělesnosti a ženy jsou tedy dalším důležitým prvkem úpadkové tvorby. Umělci ženami pohrdají a vidí jako překážku pro muže na cestě k jejich dokonalosti. Jsou spojovány s chtíčem a smyslností, ale nevhodné k jakékoli hlubší citové pozornosti – jsou viděny jako nespolehlivé a nedůvěryhodné. Proto vystupují zpravidla v roli prostitutek nebo jiných promiskuitních postav a pro dekadentní umělce je jediným užitečným prvkem ženy její tělo.

Dekadentní názory na ženy, lásku a cit jsou projevem toho, že většina dekadentní umělci často žili izolovaně, postrádaly milostný život a byly těžce nespokojení s jejich vztahy. Tímto způsobená frustrace je pak vedla k nenávisti k ženám a pocitu, že jsou povzneseni nad lásku, ve které viděli pouze marný cit, nebo ji dokonce označovali jako primitivní pud.

Jak jsem již dříve přestřel, v dílech tohoto směru se často objevuje postava *dandyho*, která je autorovým ideálem. Dandy (z anglického dandy = světák) je muž, který

Tvorba jednotlivých umělců se výrazně lišila, ale všechny dekadenty dohromady spojují pocity marnosti, prázdnoty, nudy a beznaděje. Mnoho tvůrců se inspiruje filozofy Friedrichem Nietzsche, Arthurem Schopenhauerem a stanoviskem nihilismu – popírají a odmítají platnost všech hodnot, autorit a společenských zvyků. To se projevuje kompletní ignorací společenských tabu, hojného využívání vulgarismů a vyobrazování takových scén, které byly pro předchozí umělce zcela nepřípustné.

LITERATURA

- In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: is.muni.cz/th/321163/ff_b/Ceska_literarni_dekadence_v_letech_1990_-_2010.pdf
- In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: cs.wikipedia.org/wiki/Dekadence
- In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: en.wikipedia.org/wiki/Decadence
- In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: is.muni.cz/th/329138/pedf_b/Prvky_dekadence_v_tvorbe_Jirih_Karaska_ze_Lvovic.pdf
- In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2018-05-10]. Dostupné z: cs.wikipedia.org/wiki/Arthur_Schopenhauer

PRAMENY

- KARÁSEK ZE LVOVIC, Jiří, ZACH, Aleš a Gabriela DUPAČOVÁ, ed. Básně z konce století: zazděná okna : sodoma : kniha aristokratická : sexus necans. V tomto souboru 1. vyd. Praha: Thyrsus, 1995. ISBN 80-901774-2-5.
- HLAVÁČEK, Karel. Básně: Světová četba sv. 168. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1958.